Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

HE EU:n elohopea-asetuksen HE täytäntöönpano

Eduskunnan ympäristövaliokunta
7.6.2018
Ulla-Riitta Soveri, YM

Elohopea-asetus

- Pohjana elohopean vientikieltoasetus (1102/2008), lisäksi Minamatan elohopeasopimuksen edellyttämät säännökset, pääosin voimaan 1.1.2018

  - Elohopean tuonti- ja vientirajoitukset
  - Tiettyjen lisättyä elohopeaa sisältävien tuotteiden vienti, tuonti ja valmistus
  - Elohopean käyttö tietyissä valmistusprosesseissa
  - Uudet elohopean käyttötarkoitukset tuotteissa ja valmistusprosesseissa
  - Elohopean käyttö pienimuotoisessa kullankaivuussa
  - Elohopean käyttö hammasamalgaamissa
  - Elohopeajätteen varastointi ja käsittely
  - Seuraamukset ja raportointi

Esityksen sisältö

- Säädetään valvontaviranomaisista, toimivaltaisista viranomaisista ja velvoitteiden rikkomisesta aiheutuvista rangaistuksista
- Muutokset kemikaalilakiin, jätelakiin, ympäristönsuojelulakiin, terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettuun lakiin ja rikoslakiin
- Samassa yhteydessä valmisteltu tarvittavat muutokset kaatopaikka-asetukseen sekä asetus hammashoidon amalgaamipitoisista jätevesistä ja jätteistä annetun valtioneuvoston päätöksen (112/1997) kumoamisesta
- Voimaan mahdollisimman pian

Toimivaltaiset viranomaiset

- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Tukes
  - Uudet elohopeaa käyttävät valmistusprosessit ja uusien lisättyä elohopeaa sisältävien tuotteiden markkinoille saattaminen
  - Nykyisin jo useiden EU:n kemikaaliasetusten toimivaltainen viranomainen
- Suomen ympäristökeskus, SYKE
  - Muut toimivaltaisen viranomaisen tehtävät
  - Nykyisin jo vientikieltoasetuksessa ja jätteensiirtoasetuksessa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen

Valvontaviranomaiset ja rangaistussäännökset

- Kemikaalilaki: TUKES, ELY:t
- Jätelaki: ELY:t, kunnan ympäristönsuojeluviranomainen
- Vienti ja tuonti: Tulli
- Hammasamalgaamin käyttö: Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, Valvira ja aluehallintovirastot

- KemL 59 § kemikaalirikkomus
- JL 147 § jätelain rikkominen
- Rikoslain 48 luvun 1§

Esityksen vaikutukset

- HE:stä johtuvat vaikutukset kohdistuvat viranomaisten toimintaan ja resursseihin
  - Toimivaltaisten viranomaisten uudet tehtävät vähäiset, 0,5 htkk/v
  - Valvontaviranomaiset hoitavat jo nykyisin useimpia niille tässä säädettäviä tehtäviä, monet uudet valvontatehtävät ovat lisäksi ”teoreettisia”, koska niitä koskevia toimintoja ei ole (esim. elohopeaa käyttävä pienimuotoinen kullankaivuu) tai niitä ei mitä todennäköisimmin tule olemaan (uudet elohopeaa sisältävät tuotteet ja tuotantoprosessit)
  - Hammasamalgaamin käytön valvonta (Valvira/Avit) selkeä uusi tehtävä
  - Kloorialkalin tuotannon loppuminen joulukuussa 2017 (Akzo Nobel) vähentää viranomaisten tehtäviä, Bolidenin Kokkolan sinkkitehdas tuottaa edelleen metallista elohopeajätettä

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Lisätietoja

ulla-riitta.soveri(at)ym.fi